

Előfizetési árak:

Nagy-Beeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitze Fer. Pál könyvnyomdája Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap székiüldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Hirdetési árak:

Egész évre ———— 12 kr.

Félévre ———— 6 „

Negyedévre ———— 3 „

Egy óra ———— 1 „

— Egyes szám ára 4 kr. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetés-irodáknak.

Megjelenik mindennap

vasár- és ünnepnapok kivételével.

Nagybeeskerek, 1897.

XXVI. évfolyam, 197. szám.

Hétfő, augusztus 30.

Egy félév közigazgatása.

IV.

Nagybeeskerek, augusztus 30.

A bizottság komoly tanulmányozás alapján jelenti a miniszternek, hogy igen káros, hogy a megye egész területén egy mezőgazdaságra fektetett iparvállalat sem létezik. A gazdasági egylet szövetkezési alapon többször tett erre kísérletet, de még mindeztől sikerre nem vezetett; legutóbb egy olaj-bogyó gyár és több kenderkészítő-telep ügye tárgyalatott, de ezek is még csak tárgyalási anyagot képeznek.

Az állategészségügy és az állattenyésztés köréből szóló részéből a jelentésnek láthatjuk, hogy a vármegye állategészségügyi viszonyai az 1897. év első felében, — bizonyos tekintetben — semmivel sem voltak kedvezőbbek, mint a megelőző félévben s az 1896 év első felében. A jelentésben némi összehasonlításra nyílik alkalom s abból kiténik az előbbi állítás helyessége. A vármegye közönségét ez idő szerint még mindig jobban károsítja a sertésvész és takonykór. A sertésvész, mint a viszonyoknak ez idei alakulásából látszik, majdnem otthonossá lett. Az át és átfertőzött talaj és rosszul, nem arra való anyagból épült, átfertőzött sertésólak sokszor a legjobb fertőztelenítés mellett és minden buzgó igyekezet dacára sem nyújtanak kellő biztosítékot arra, hogy az arra hajtott, hogy az azokba ujonnan beállított, ezen fertőző betegség által még nem érintett, teljesen egészséges sertések a betegséget meg ne kapják. Ebben a tekintetben igen értékes megfigyelésre nyílt alkalom az által, hogy az év tavaszán Szlavoniából csoportokban nagy számmal behozott egészséges sertések talán minden egyes községben — vagy legalább kevés kivétellel mindenütt — megbetegedtek

s a behozott sertések tetemes része el is hullott. Ez volt azután egyik legfőbb oka annak, hogy az 1897. évi márczius hó végén jóformán megszűnt sertésvész ezen ujonnan behozott egészséges sertések által új tápot nyert s ismét rohamosan terjedt el, és hogy most már a házilag termelt és a sokszor említett módon tovább czipelt fertőző anyag által folytonosan terjedésben van. A folyó év első felében 58 községben szűnt meg a betegség s csupán 18 régebben fertőzött olyan község maradt zárlat alatt, melyekben a fertőztelenítés nem volt még befejezve. Ehhez a 18 községhez július hó 1-ig csatlakozott 33 ujonnan fertőzött község. Ezekben az ujonnan fertőzött községekben 2516 drb sertés betegedett meg s ebből a beteglétszámból 1515 drb hullott el, gyógyulás csak 137 esetben jelentetett. Ezen számadatok azonban lényegesen át fognak alakulni akkor, ha a járványok végére jutunk s akkorra az eredmény is feltétlenül kedvezőtlenebb lesz. A veszteség inkább az ideai tavaszi, vagy a múlt évi őszi malaczállományban s a Szlavoniából behozott sertések között lényesebb és pedig azért, mert az itthon tenyésztett sertések nagyobb része átesett már a betegségen, azután meg a sertések száma is legalább 50%-al kisebb. Ezen a téren tehát javulást konstatálni még annak dacára sem lehet, hogy a számadatok sokkal kevesebb veszteséget tüntetnek fel. A betegség terjedése elleni legerélyesebb küzdelem majdnem hiába valónak bizonyult s ennek folytán mindjobban tért nyer az az eszme, hogy a következő hat évi hónapra az egész ország sertésállományára a belföldi forgalomban oly értelmű zárlat alkalmaztassék, hogy sertések egyik községből a másikba csak azonnali levágatásra szállíttassanak, sőt egyesek talán még attól sem riadnának vissza — csak a betegség terjedésének korlátozását érhetnék el, — ha

4—6 hónapig tartó istállóztatás rendeltetnék el. A takonykór az utolsó 15 év alatt még egyszer sem ért el olyan ijesztő magasságot, mint az 1897. év lefolyó első felében. A takonykór által fertőzött községek száma négygyel ugyan kevesebb, mint az 1896. év első felében volt, de a kiirtott állatok száma 23 drbkal több. Kiirtott ugyanis 25 község területén 66 drb takonykóros és 1 drb kórnyanus, míg a múlt év első felében 29 község területén csak 44 drb irtatott ki.

A többi ragadós állati betegségek ebben a félévben kevés kárt okoztak.

A jóindulatu buja kitérés csak egy község lóállományában 6 esetben állapított meg. Lépfene csak 9 községben fordult elő és elhullott 17 szarvasmarha és 3 ló. Sertés-orbánczban 3 község területén 185 drb sertés betegedett meg s ebből 120 drb hullott el. Rühkór miatt 5 községben 3 ló állott gyógykezelés alatt s ezek mind felgyógyultak. A száj és körömfájás ebben a félévben sem sok okot adott a forgalmi korlátozások elrendelésére; 2 községben megbetegedett 431 szarvasmarha és állítólag ezenkívül a zombolyai uradalomban 11304 drb juh, valamennyi felgyógyult. A veszteség a szokott arányban uralkodott, kiirtott 17 községben 17 eb, 3 macska és 2 juh, a veszteség kifejezett körtünetei alapján, elhullott veszteségben 22 juh s a veszteség fertőzésének gyanúja miatt kiirtott nagyobb mennyiségű eb. Veszettek jelentett ebek által megmárt emberek száma is jelentékeny volt, de ebben a tekintetben számszerű adatok csak az év végével fognak rendelkezésre állani. A lovak között az influenza a vármegye különböző részeiben lényeges veszteséget okozott.

Védő oltásban részesített 13403 drb sertés orbáncz ellen, 3850 juh, 1750 szarvasmarha és 213 ló lépfene ellen.

A „TORONTÁL” tárczája.

Leányhűség.

— A „Torontál” eredeti tárczája. —

Irtá: Sz. Szigethy Vilmos.

Mámorító augusztusi éjszaka volt tele varázzsal, költészettel; szívünkbe lopta magát a természet bűb és szentimentális hangulatba ringatott mindkettőnk. Körülöttünk vigan mulatozó emberek ültek, a kiknek valósággal ragyogott az arcuk az örömtől, hogy a munka után künn tölthetnek egy estét a szabadban, cigányzene mellett, — minket azonban lehangolt a barna fiúk muzsikája.

Loránt ma szomorubb volt, mint bármikor. Könnyelmű, csapongó természete nem szokott egyébként sem nehéz problémákkal törődni, de ma alig lehetett szavát venni. Akkor derült csak kieső fel az arca, mikor a cigány azt játszotta, hogy

Csak egy szép lány van a világon . . .

Félkönyökhözre támaszkodott és úgy falta szomjas fülekkel minden egyes akkordját, annak a bűvös nótának, a melylyel tele volt a szíve, lelke, mindene.

— Tudod, mondta, egészen más vagyok, ha cigányzenét hallok. Olyankor azt hiszem, hogy nem is tartozom a földi emberek közé, mert ezernyi emlék ujul fel bennem. Ez a nóta az ő nótája, e mellett sirtam tudja a jó ég mennyisszer, s e mellett vallottam meg neki, hogy ő az Istenem, a bálványom.

Ismertetek mindnyájan, te is, tulajdonképen azonban egyiktek sem ismert. Azt tudtátok rólam, hogy könnyelmű ceélcsep természetű

vagyok, a ki képtelen komolyabb érzelmekre. Pedig épp akkor voltam a legkétségbeesettebb hangulatban, a mikor a legörültebb dolgokat vittem véghez. Ugy éreztem, hogy kell valami rendkívülit csinálnom, mert másként elpusztulok.

S mindezt azért tettem, mert akkor voltam először szerelmes. Igen, először, hiába mosolyogsz. A többi nem volt szerelem, bármiként is akartam magammal elhitetni. Hiányzott valami, egy úr nem volt betöltve a szívemben s a kit lázas álmaimban megálmodtam magamnak, az még mindig késett.

A regatták majálisán aztán megtaláltam az álom eredetijét. Láttam már számtalanszor, beszéltem vele nem egyszer s ha azelőtt azt mondja valaki, hogy én még beleszeretek a Haller Klárába, hát az arcába nevetek. Te pszihologus vagy, magyarász ki, hogy mi okozta az én szerelmemet — én nem értek hozzá. De attól a naptól kezdve azt éreztem, hogy megváltoztam egészen; fájt, ha mással kacérkodott, metsző szurást éreztem a szívemben a mikor bizalmas mosolygással nézett a táncosa szemébe s szerettem volna minden férfit legyilkolni, a ki tánczközben átkarolja a derekát, a melyhez én sohasem mertem hozzányulni.

Azután ki akartam verni a fejből, hogy csak boldogság, de nem sikerült. Nem a fejemben volt akkor már a hiba, hanem a szívemben. A fejből könnyebben ki lehet üzni akármit, de a szívben ott marad még akkor is a nyoma egy nemesebb érzelmnek, a mikor már a körülmenyek folytán sikerült est onnan úgy, a hogy kiüzni.

Arról tudtam meg, hogy szeretem, mert féltékenykedtem. Én, a ki kigunyoltam a megam hallatlan csinizmusával minden féltékeny embert, azon a problémán kezdtem gondolkodni, hogy lehet e szeretni féltékenység nélkül. S ha az az ellenkezőjét akarrám vállalni, hasudnom kellene. Nem olyan közönséges parasztféltékenység

ez, hanem az aggodalom, hogy nem az enyém talán egy gondolata sem s míg én majd beleőrülök a legnagyobb fájdalomba, ő azt sem tudja, hogy a világon vagyok.

Nem táncoltam az egész este semmit sem. Lehúzódtam egy fa mellé és onnan néztem vörző szívvel, hogy miként kacérkodik. Ha nem féltém volna a neveltségességtől, hát sirni kezdek tehetetlen dühömben, de így csak az ajkamat harapdáltam véresre és lestem a Klári minden mozdulatát.

Egyszer aztán csaknem elhalt bennem a vér. A lány szélnek eresztette az udvarlót és egyenesen felém tartott. Két pajkos mennyország ragyogott a szemében, mikor mosolyogva megszólított:

— Hát magát erőszakkal kell mulatni vinni? Nekem már belefájdult a fejem a tánczba, jöjjen sétáljunk egyet.

A keserűség egy neveletlen mondasban tört ki belőlem. Durva akartam lenni, szerettem volna, ha megsérttem, hadd lássam, milyen akkor velem szemben. Eszembe jutott az a híres mondas: Ha meg akarsz győződni arról, hogy miként érez valaki irántad, sértsd meg s ha elhidegűl, sohasem szeretted, avagy nem úgy a hogy azok szeretnek, a kik csak egyszer képesek erre az érzelmre. Azt mondtam neki:

— Menjen a gavallérjaival, hagyjon engem békében.

Egy pillanatra látszott, hogy meghökken, de nem hagyta el a mosolygást és megadta a választ:

— Most csak magával akarok sétálni, tudja . . . a változatosság miatt. S nevetett hozzá olyan módon, mintha egy egész gerlelések kacagana. Kifelé menet megszorította a karomat és annyit mondott:

Kísérletek folytak a földmiveléstügyi kormány megbízása folytán a „Perroncito“ féle turini sertésvész ellenesnek állított oltó-szerrel és privatim a „Preis“ féle sertésvész culturával, kedvező eredményt azonban elérni sem egyikkel, sem a másikkal nem sikerült. Egy annyira elsőrendű állattenyésztő államban, mint Magyarország, sürgős szükség volna egy állami központi kísérleti telep szervezése, hogy ott a ragadós kórok elleni kísérletek kellő számu állaton rendszeres megfigyelés mellett végezhető legyenek.

Az iskola ügyéről szólva kiemeli a jelentős, hogy Torontál vármegye területén az iskolák évről-évre szaporodnak.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter idevonatkozó rendeletei értelmében utolsó időben következő községekben lettek új állami iskolák felállítva:

Antalfalva, Német-Párdány, Partos, Jánosföld, Petrovoszellő, Réva-Ujfalu (egy osztály kibővítés.)

Az 1898. évben már engedélyezett állami iskolák következő községekben lesznek felállítva: Nagy-Teremia, Deszk, Sárafalva.

Következő községekben létező, jelenleg községi iskolák államosítása ügyében a tárgyalások most vannak folyamatban: Rudolfsznad, Német-Écska, Aurélháza, Majdán, Ittvárnok.

A jövő 1897/98. tanév elején következő községekben létező községi iskoláknál lesznek új tanosztályok felállítva: Torontál-Sziget, Magyar-Ittebe, Szeferkin, Katalinfalva.

Hosszasabban foglalkozik a jelentős a tanítókkal s néhol jelentkező elszomoritó jelenségekről szól. Ezek szerint a Torontál vármegye területén alkalmazásban levő tanítók nagyjából iparkodnak magasabb hivatásukat betölteni.

Ezt azonban a g. kel. szerb és román hitfelekezeti tanítók mindenikéről nem lehet állítani, mert azok hivatásuknak mind meg nem felelnek, sőt némelyek közülök egyenesen kötelességük ellen cselekszenek és ily irányban működnek. A vármegye közigazgatási bizottsága ezt ismételtelen bejelentette és jogorvoslatot kért, sőt egy közoktatásügyi küldöttségnek kebeléből való alkothatása iránt is tett már előterjesztést. De a szerb egyházi

főhatóságoknál tett lépések mindig eredménytelenek maradnak, a közoktatásügyi bizottságot pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur nem engedélyezte s így e részben mit sem lehet tenni, mert a közigazgatási bizottság kellő hatáskörrel nem bír. Hiába jelenti be a közigazgatási bizottság gör. kel. szerb és román hitfelekezeti iskolákban a közoktatásügyi terén tapasztalt rendetlenségeket a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak, ha még is nagyméltósága rendeletei is a gör. kel. szerb és román hitfelekezeti iskolák egyházi főhatóságai által vagy nem, vagy csak igen nagy késedelemmel teljesítenek. Itt más nem használható, mint az összes hitfelekezeti iskolák államosítása, mire ismételtelen kéri a bizottsága kormány sürgős intézkedését annál inkább, mert Torontál vármegye közönsége is tudtunkkal már egyszer feliratot intézett ez iránt a m. kir. kormányhoz és különben is az ügy értékükben mint igyekezeteiben szerfölötté különböző hitfelekezeti iskoláknak a rendes és hazafias népnevelés szempontjából való államosítása ma már elsőrendű állami szükséglet képez.

Torontálmege területén jelenleg 104 kisdodova (ezek közül 14 állandó menedékház) van szervezve, életbeléptetve. Jelenleg pedig 59 új kisdodova, illetve állandó menedékház felállítására nézve a tárgyalások vannak folyamatban.

Ezen kisdodovaelő intézetek legtöbbje meglepő szép eredményt mutat fel a magyar nyelvnek az idegen ajku kisdodekkel leendő elsajátításában. A legörvendétesebb ténykörülmeny az, hogy a legtöbb helyen nem magyar ajku lakosság örömet találja abban, hogy a kisdodek ily könnyű módon sajátítják el a magyar nyelvet, arra nézve pedig, hogy az óvónók a magyar nyelvre fektetik a főszólyt, a nem magyar ajku lakosság részéről panasz még soha nem emeltetett.

A magyar nyelv tanításáról szólva, a bizottság jelentése kiemeli, hogy az kivétel nélkül Torontál vármegye összes állami községi iskoláiban tanítatik, továbbá a katolikus és izraelita hitfelekezeti iskolákban is, és kevésbé a gör. keleti felekezeti iskolákban, szép eredmény észlelhető a legtöbb községi, román, katolikus hitfelekezeti és izraelita hitfele-

kezeti iskolák nagyobb részében. Kevesebb és részben semmi eredménnyel tanítatik azonban a magyar nyelv a gör. kel. szerb és román hitfelekezeti iskolákban.

A legszebb eredmény észlelhető azonban oly állami iskolákban, a melyek tiszta német, szerb, román, vagy német, szerb, románok által lakott községekben lettek felállítva, az alkalmazott állami tanítók nagyobb része a tanulók anyanyelvét bírván s így magukat a tanulókkal szemben érthetővé is képesek tenni.

A most említett állami iskolákban a magyar nyelvben elért eredmény feltűnő, a tanulók a magyar nyelvet mondható tökéletesen elsajátítják.

A legtöbb gör. kel. szerb és gör. kel. román felekezeti iskolákban azonban tanítási eredmény egyáltalában s a magyar nyelvben is kedvezőnek nem mondható, sőt egyesekben semmis; ezen iskoláknál részint vagy öreg tanítók vannak alkalmazva, kik a magyar nyelvet nem bírják, oktatásuk tehát csakis gépies olvasás, írás és fordításokra szorítkozik, részint pedig olyanok is, kik a magyar nyelvet nem tanítják vagy legalább nem úgy, a hogy kellene.

Ezek érdemében szigorú és sürgős intézkedésre volna szükség.

Iparos tanonc-iskola van a megye területén 7. Ezen iskolák egészen a fennálló szervezet értelmében vannak szervezve, fontos hivatásuknak a helyi viszonyok és körülmények, illetve a tanulók előképzettségük számbavételével minden irányban megfelelnek, a tanítás eredménye egyáltalán „jó“-nak jelezhető.

Kereskedelmi tanonc-iskola van a megye területén 3, melyek kitűzött céljuknak megfelelnek, a tanítási eredmény „jó“.

A farszkolák, selyemtenyésztés és méhészet mindinkább nagyobb lendületet nyer, egyes tanítók e téren kiváló ügybuzgalmat fejtenek ki.

Ezek azon főbb pontok, melyekben a bizottság beszámol a vármegye féléves közigazgatásának eredményéről. Sok szép és életrevaló eszmét pendített meg, melyeknek komoly tanulmány tárgyává tételét a kormány mindenesetre meg fogja tenni. Az észlelt bajokat alapos orvoslással ily módon lassanként rázkódtatás nélkül el lehet enyészteni.

Bakalovich Ágost.

Gyászlobogó leng a vármegye háza erkélyéről. Smirésztvevő szánakozással tekintünk a hollószárnyuzászlóra, mely egy gyászos tragédiáról ad hírt. Nem abban az értelemben sajnálkozunk, mint rendszeren megsiratják a legszebb években elhunyt férfiakat. Itt bűn volna a kesergés, csak azért, mert a szokás így parancsolja. Mert Bakalovich Ágostot a halál megváltotta szenvedéseitől, olyan testi gyötremektől, melyek pokollá tehetik a földi életet. Az egykor felűnő szép és erőteljes ember kegyetlenül pusztító betegségben sinlődött néhány évig, mely végül arra is kényszerítette, hogy megválják attól a bivataltól, melynek élén 27 évig állott, míg ma végre megkönnyült rajta az isteni gondviselés és megváltotta szenvedéseitől.

Bakalovich Ágostonnal sirbaszállt a régi főszoigabirák egyik legrokonszenvesebb alakja. Az ő fiom, gavalléros modora ismerős mindenki előtt, ki valaha megfordult Torontál vármegye központi főszoigabirói irodájában s az ő nyújas elbőkénysége, melyet ott a hol kellett ritka erély és akaraterev váltott fel, ezek szereztek neki kétségtelen hibái daczára is, igen sok barátot és tisztelt. S a ki visszagondol arra, hogy válságos időkben, mint például az árvíz nehéz napjaiban; választáskor, mikor a pártszenvedély felkorbácsolja a legnyújodtabb emberek verét is; s számos más alkalomkor, mikor más emberek elvesztik nyugalmukat; ki visszagondol az ezen idők-

— Csináljon barátságosabb képet, mert azt gondolják még, hogy a vesztőhelyre megy.

A válasz csak úgy kínálkozott.

— Csöppet sem csodálkoznék rajta, mert semmi jót sem várok magától.

— Mondja rossznak tart?

— Nem annak, csak kaczernek. A ki kaczerkodik, az nem képes nemesebb érzelmekre, azért kérem, hagyjon engem ki a játékból; becsüljön inkább hacsak egy parányit is, de ne kaczerkodik velem. Lásza maga szeszélyből, vagy miből, alig szokta a köszöntéseimet is fogadni, — ha kívánja ezzel sem alkalmatlanokodom, törüljön ki az ismerősei névsorából, mint olyant, a ki a legutolsó helyet foglalja el közöttük. De ismétlem, a kaczerkodásaiól nem kérek, mert semmi hajlamot nem érzek magamban arra, hogy egy lelketlen leány játéknak médiuma legyek.

A hatástól magam is megijedtem; a lány pajzán jókedve hirtelen eltűnt s Klári keservesen kezdett sírni. Ugy zokogta akadozva:

— Maga erővel gorombáskodni akar velem; nem bánom csináljon a mit akar, de higgye meg, hogy ártatlanul sérteget, mert ha a szivembe látna . . .

Fanyar mosolylyl felelt rá.

— Rendkívüli sok cinizmust és még több kaczerkságot találék benne.

Klári hamar közbeveté: — Mást is . . .

Hagytam, hogy kisírja magát, azután mikor már csak pihgett, mint egy galamb, megismételte:

— Tudom, hogy mást is találna . . .

Bántam egy kissé az előbbi nyerseséget és évődő hangon kérdeztem meg:

— Ugyan mit?

— Hát . . . hát . . . mást.

Ott ültünk a táncszobától mintegy hatvan lépéssyre egy fatörzsön. Illetve ő ült csak rajta,

én t-hetetlen bosszankodással állottam előtte. Milyen szépen kieszéltem, hogy vérig bosszantom ezt a lányt, számítottam arra is, hogy össze fog szidni . . . s ime sírni kezd. Érestem, hogy valami elégtétellel tartozom neki, azért azt mondtam:

— Látom, hogy ostobaságot követtem el, de az is szent igaz, hogy én magának az utjában állok. De legyen nyugodt, mert véget vetek mindezeknek; holnap elutazom és soha nem kerülök a szeméi elé . . .

A cigánybanda, a mely egy duhaj komániát mulattatott, akkor húzta éppen, a mikor az én szavam elakadt:

. . . Ne menj el, maradj itt,

Majd meglátod, jobb lesz itt . . .

S mikor már megismételték, gyorsan átcsaptak abba a másikba, hogy

Csak egy szép lány van a világon . . .

Szépen húzta az a cigány, azt hittem, hogy megszakad a szivem. S mikor láttam, hogy Klári újból kezd a sírást, magam sem tudom mi vitt rá, de eléje térdeltem és csókolni kezdtem a kezét. A keze után nagy remegéssel a homlokára került a sor, tovább azonban nem mertem menni. Hogy történt azonban, hogy nem, képtelen vagyok visszaemlékezni rá, csak azt tudom, hogy a lány egyszerre ott csüggött a nyakamban s édes gügyögéssel suttozta:

— Maga csunya, hát illik engem így megkinozni?

S mikor megkérdeztem, hogy szeret-e? olyan boldogan mondta rá:

— Örökké!

A cigány pedig akkor kezdett újra bele a nótába, szeliden, lágyan:

Csak egy szép lány van a világon . . .

Ez volt a regénynek az eleje, a végét majd máskor mondom el.

ben kifejtett erélyes és céltudatos tevékenységére, a ki látta minő erős kézzel, ritka higgadsággal vezeti a legbonyolultabb ügyeket, az igazolva fogja látni azt az állításunkat, hogy Bakalovich Agostonnal a vármegye egyik kiváló tehetségű tisztviselője száll sírba.

Bakalovich Agost született 1837. november 26-án, tehát alig 60 éves. Eletpályáját 1861. mint megyei esküdt kezdte, s azóta szakadatlanul a megye szolgálatában állott. 1870. a törvényhatósági bizottság megválasztotta központi főszolgabíróvá, s hogy ez n állását a közönség megalégedésére töltötte be, kitűnik onnan, hogy az összes tisztújítások alkalmával egyhangulag újból megválasztották.

Erélyes működése és tapintatos fellépése felsőbb helyen is elismerésre találták s ő Fel-sége a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Népszerűségéről az ezelőtti két évvel megtartott 25 éves szolgálati jubileuma is tehetett fényes tanúságát, amelyen nemcsak a vármegye legelőkelőbb tisztviselői, de az összes járások képviselői is megjelentek, hogy a rokonszenves főszolgabíró mellett tüntessenek.

Erős testét azonban akkor már erősen pusztította betegsége: a nyelvrák. A baj rohamosan nőtt, csakhamar egy évi szabadságot kellett kérnie s minthogy a legszorgosabb ápolás dacára sem javult meg a baj, a tavaszi közgyűlés alkalmából nyugdíjaztatását kérte. Ma végre megkönnyült rajta a megváltó halál s az az ember, kit valaha oly erősnek tartottunk, hogy messze túl a rendes élethatáron dacolni fog a halállal, most kihűlt testtel, némán fekszik a ravatalon.

Béke poraira!

HIREK.

Tájékoztató.

Szeptember 6. Rendkívüli m. közgyűlés.
Szeptember 13. Közigazgatási bizottság.
Október 10. Őszi löversony Nagy-Becskereken.
Október 11. Millenáris bizottság zárulása.
A gősfürdő naponta reggeli 6 órától nyitva van; usz-
k részére kedden és pénteken délután.
Szept. 5. a jegyzői tanfolyam megnyitása

— **A főispán hivatalos körútja.** Rónay Jenő főispán közbejött akadályok miatt hivatalos körútját megszakította.

— **Személyi hírek.** Dr. Dellimanics Lajos alispán Tátrafüredről visszaérkezett Nagy-Becskerekre: s a mai nap folyamán átvette az alispáni hivatal vezetését. — Csávosay Béla országgy. képviselő ma Nagybecskerekre érkezett s résztvett a T. h. é. vasutak igazgatósági ülésén. — Szabó Ferencz plébános és Franz J. L. r. k. hitközségi elnök Borszékéről visszaérkeztek Nagybecskerekre.

— **Autonomiai választás.** A katolikus kongresszusra küldendő képviselő-választást tegnap kezdték meg Nagy-Becskereken. Elnök Oldal Antal, az ötsz bizottság pedig elnökön kívül a következő urakból áll: Weiserschan Fülöp, Végling István, Struss Felix és Schmidt Antal. Az eredmény lapunk zártáig a következő: gróf Csekonics Endrőre szavazott 30, dr. Papp Gézára pedig 7.

— **A megyés püspök jubileuma.** Temesvárról írják, tegnapi kelettel: Holnap lesz hét éve, hogy Dessewffy Sándor v. b. t. tanácsos, megyés püspököt Bubicz Zsigmond kassai püspök föl-szentelte. Mint minden évben, az idén is megün-nepli a csanádi egyházmegye püspökének fölszen-telési évfordulóját, szokott fénynyel és kegye-lettel. Az egyházmegye valamennyi plébániáján ünnepi szentmise lesz, melyen a hívők főpász-torukért könyörögnek. A káptalan holnap Németh József fölszentelt püspök és vikárius vezetése alatt tisztelegni fog a megyés főpápnál, hogy szerencsekívánatát és hódolatát tolmácsolja.

— **Rónay főispán Nagy Szent Miklóson.** Levelezünk írja: Rónay Jenő főispán hivatalos körútjában szombaton délután Nagyszentmiklósrá érkezett az itteni főszolgabírói hivatal megviz-sgálására. A főispán még a délután folyamán hozzáfogott a hivatalvizsgálathoz s a tapasztaltak, a hivatali rend és pontos ügyvitel felett leg-nagyobb megalégedését fejezte ki Hadfy Károly főszolgabírónak. A főispán még aznap este csa-ládi birtokára, Kis-Zomborra utazott, hova más-nap a járás főszolgabírójára Hadfy Károly is átment.

— **Változás a csanádi klerusban.** A püs-pöki iroda a következő változásokról ad hírt: Plébános-helyettesi minőségben áthelyeztettek: Schaffer Ferencz Sándorházaról Szt. Hubertre, Rákosi János Waizenriedről Sándorházára, Michelbach Ferencz Nyerőről N. Teremiára, Bre-viz Vilmos káplán Zsombolyáról Nyerőre és Szmetana Ágost káplár Ó Bessenyőről Waizen-riedre. Segédlelké-si minőségben diszponáltattak: Schütz Miklós N. Czernyáról Zsombolyára, Ruby László Szt. Hubertől N. Czernyára. Kristofesák Ferencz Csanád-Palotáról Ó Bessenyőre és Tur-zán János N. Jászáról Csanád-Palotára.

— **A piaristák ünnepe.** Régi kedves szo-kás, hogy a piarista rend megalapítójának név-ünnepe a rend tisztelői és barátai, kik minden városban nagy számmal vannak, összegyűlnek a rend házában, hogy a fehér asztalnál is kifejezést adjanak tiszteletüknek és rokonszenvének. A szokásos ebédet ezuttal, miután Kalazanti szent József napja péntekre esett, vasárnapra halasz-tották el. Jelen voltak: Zsirus Lajos kuriai bíró, törvényszéki elnök, Demkó Pál és Pap Géza országgy. képviselők, dr. Grandjean József pol-gármester, Hadfy Döme kir. közjegyző, Steinbach Antal kir. tanácsos tanfelügy. elő, Szabó Ferencz és Abfall Károly plébánosok, Braun Vilmos és Lángh Ferencz pénzügyi tanácsosok, Annau Adám honvédszázados, dr. Stassik Ferencz ügy-véd, Franz J. L. a r. k. hitközség elnöke, dr. Haidegger Lajos a József kórház igazgatója, dr. Perisics Zoltán v. főjegyző, Lauka Gusztáv, dr. Brájjer Lajos szerkesztő, Zaka Gyula főgym-tanár, Bielek Antal árvaszéki főnök, Beller Ist-ván m. alügyész s a rend tagjai. A háziuri tisz-tet Balázsi József igazgató látta el az ő ismert kedves modorával. Miután a háziur a vendégeket éltette, Demkó képviselő a rend tisztelői nevé-ben, Pap Géza pedig a volt tanítványok nevé-ben emelték poharukat a piaristák egészségére. Sikertelt felköszöntőket mondtak még Hadfy Döme, ki egy reminiscenciáját elevenítette fel az ő pompás előadásával, továbbá Grandjean polgármester, ki az itt szép sikerrel működő világi tanárokat köszöntötte fel és Lauka Gusztáv veterán költőnk. A társaság vig hangu-latban estéig maradt együtt.

— **Helyettesítés.** Jablonszky Miklós, a pan-csovai járás főszolgabírójára Roos Vilmos torontál-bresztováci regédjegyzőt Torontál Almásra helyettesítette, minthogy a községi volt jegyzőjét nyugdíjazták.

— **Beiratások a nagybecskereki főgym-násiumban.** A tanulók beiratása szept. 1. 2. 3. délelőtt 8-1/2 óráig történik. A beiratásnál minden tanuló tartozik előmutatni az előző osz-tály bizonyítványát s ha először lép az intézetbe, születési és újraoltási bizonyítványát. A beira-tásnál fizetendő 2 frt felvételi díj, 1 frt az íj-könyvtárra, 50 kr az értesítőre és az első félévi tandíj, 15 frt, vagy egészen, vagy felrészben s ekkor a hátra levő fél rész 7 frt 50 kr. novem-ber 1 én fizetendő. A tanári kar tegnap tartotta meg alakuló gyűlését, melyen felosztották a tan-tárgyakat és megállapították, hogy kik lesznek az osztályfőnökök. A névsor osztályok szerint a következő: I. Dr. Kis Sándor, II. Zaka Gyula, III. Voggenhuber Oszkár, IV. Cser Gyula, V. Edelmenn Ottó, VI. Pakos János, VII. Balázs Gyula, VIII. Frank István.

— **A jegyzői szakiskola köréből.** A to-rontálmezei jegyzői tanfolyam előadói kara folyó hó 26 án tartotta meg az 1897/98. évi IX. évfolyam első értekezletét az alispán igazgató távollétében Hegedüs János áll. anyakönyvi felügyelő hely. igazgató, r. előadó elnöklete alatt. Hegedüs János elnök bejelenti, hogy eddig összesen 42 hallgató jelentkezett és ezek közül felvétellett 30; s így az alapszabályok értelmé-ben a IX. tanév megnyitható. Az ünnepélyes megnyitásra szeptember hó 5-ének délelőtt 11 órája tüzetelt ki, a melyen Bielek Antal megyei árvaszéki főnök előadó fogja a szokásos megnyitó értekezletet tartani. — A megnyitásra az érdeklődő nagyközönség tisztelettel meghívatik. A rendes előadások szept-ember 6-án kezdődnek és pedig naponta 3 óra tartatik, mivel az eddigi 2 óra a nagy tananyag elvégzésére nem volt elegendő. Határozatba ment továbbá, hogy az államsegély feleme-lése, a tanfolyamot sikerrel végzett hallga-tóknak az egyéves önkéntességi kedvezmény megadása, az állami jótékony sorsjáték jövedel-méből való részletése, a jegyzői minősítés emelése

és egyáltalában a jegyzőképítés érdekében, Torontál vármegye valamennyi országgyűlési képviselője keresztessék meg, ezenkívül felíratilag keres-senek meg a kormány összes tagjai, hogy a tárczajok költségvetése keretén belül tanfolya-munkát segítyezék s mindezeknek illetékes helyen való támogatására és pártolására Rónay Jenő főispán. Elnök ő igazgató helyettes javas-latára határozatba ment még, hogy részint a jegyzői kar szellemi munkásságra szoktatása, részint ugyanannak komoly tanulmányul való foglalkozása, részint Torontál vármegye történel-mének szempontjából s összességében a magyar kultúra emelése, közmívelődés előmozdítása és fejlesztése okából keres-senek fel Torontálvár-megye összes községeinek jegyzői, hogy a köz-ségük levéltáraiból úgy a hogy tudják, állapít-sák meg és írják meg a községük keletkezését, első szervezetét, kiterjedését, népességét s azután ezt levezetve, mind e mai napig iparát, keres-kedelmét, gazdaságát, katonai és adózási viszonyát, egy szóval rövid történelmét, hogy ezek alapján azután Torontál vármegye részletes történelme más forrásokból is gyűjtve az adatokat, megírható és összeállítható legyen.

— **Halálozás.** Foris, lovrini nyugalmazott jegyző leánya, ki egy pozsonyi tanárnál volt férjével, hosszabb szenvedés után jobb létre szan-derült. Az elhunyt fiatal asszony holttestét Lovrinba szállították és ott helyezték örök nyu-galomra. Az elhunytban Foris József zombolyai főszolgabíró nővérét gyászolja.

— **Elkobzandó irat.** A belügyminiszter a Verseczen kiadott „Achtung Werseczer Arbeiter“ című és „die Südungarische Partei-Organisation Versetz“ aláírású fel-hívást elkoboztatni rendelte és erre fel-hívta a városok hatóságainak figyelmét.

— **Merénylet az országuton.** Szegedről írják: Tegnap este Klein Ignác német-csanádi kereskedő az arad-csanádi vonattal igyekezett hazafelé Szegedről. Apátfalván lezállott a vonat ról és kocsival haladt tovább Német Csanád felé. Alig ment néhány száz lépésnyire a vasuti állomástól, midőn egyik lövés riasztotta fel az éjszakai esendét s a gyilkos golyó, mely a gyorsan ügető kocsit felé volt irányozva, Klein Ignác kocsisának életét oltotta ki. A szerencsétlen kocsis élettelenül rogyott össze a kocsiban s a megrémült kereskedő vette a kezébe a gyeplő s az elkép-zelhető legnagyobb sebességgel vágatott hazafelé. A merényletről nyomban jelentést tett a német-csanádi előjáróságnak s a rejtélyes eset kideríté-se végett még az éj folyamán mozgósították a csendőrséget. Levelezőnk értesítése szerint azt tartják valószínűnek, hogy az éj sötétjében les-helyből kiölt gyilkos golyó nem Klein Ignác kereskedőnek, sem pedig a szerencsétlen áldo-zatnak volt szánva, hanem a közvetlenül után-haladó fogat tulajdonosának, aki ennek a sze-gény kocsisnak az élete árán szabadult meg a kész veszedlemből.

Irodalom és színház.

* **Színészet a megyében.** Mint már jeleztük, özv. Veszpréminé jeles szintársulata Pancsovára megy hol kitűnő válogatott műsorral rövid színidényt tart. Az első előadás szeptember 2 án, csütörtökön lesz a Trombitában. Szinre kerül Herczeg „Hoathy háza“.

* **Peterdi Sándor szintársulata.** Ezen a csi-menakövetkezőket olvassuk a „P. N.“ban: Peterdi Sándor színigazgató jól érzi magát Pécs környé-kén. El sem megy innét, míg a szini kerületében, hol most van másodsor, meg nem kezdheti az idényt. Siklóson csütörtökön fejezte be az előadások sorozatát és meg lehet elégedve az ott elért anyagi sikerrel is, mert a siklósiak támogatták a szintársulatot. Siklósról Szigetvárra rándult a társulat, hol régen nem volt rendes szintársulat és így Peterdi itt is számíthat a közönség pártolására, mert mégis az újabb darabokat mutatja be, amelyeket szívesen ismer-nak meg a kisebb városok is.

Táviratok.

A mohácsi csata évfordulója.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ er. táv.) A mohácsi csata évfordulóját tegnap is hazafiai kegyelettel ünnepelték meg a csatatéren gyászmisével, szónoklással és népiünnepel.

A bécsi memorandum.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ er. táv.) Annak idején nagy feltűnést keltett az oláhok bécsi memorandumja, melynek szerzőjét, a Karánsebesen állomásozó Lina a János főhadnagyot, mint onnan jelentik, most felségserés miatt megfosztották tisztis rangjától.

Véd- és dac-szövetség.

Budapest, auguszt. 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Párisból telegrafálják, hogy a „Soleil“ szerint Meline miniszterelnököt értesítették a korlátlan véd- és dac-szövetség megkötéséről.

A magyar Beyreuth.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A nagyváradi hírlapírók tegnap a Püspökfürdőben népes értekezletet tartottak, melyen résztvett számos fővárosi író, művész és műbarát is. Az értekezlet kimondta, hogy a klasszikus színház létesítésére országos mozgalmat indít meg. Legközelebb a fővárosban tartanak ebben a tárgyban gyűlést. Schlauch Lőrincz, Nagyvárad biboros püspöke megígérte, hogy az eszmét melegen pártolja és anyagilag is támogatni fogja.

Kedélyes miniszterek.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Athénből telegrafálják, hogy Grivas képviselő a kamara mai ülésén felpofozta Bevedis minisztert, a ki a görög flottát sértegette.

A kőművesek sztrájkja.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ ered. távirata.) A budapesti kőművesek sztrájkja, mely ma lépett a második hétre, még mindig tart. A tegnapi nap nem folytatható le zavargások nélkül, nagyobb összeütközésre azonban nem került a dolog. A rendőrség 123 egyént tartóztatott le.

A helyzet keleten.

Budapest, augusztus 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kandiából jelentik, hogy a krétai nemzetgyűlés elfogadta az autonómiát, egyúttal azonban követeli a török csapatok visszahívását.

Budapest, augusztus 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Athéni telegramm szerint a kormány ezzel szemben fölveti a bizalmi kérdést.

A zsidók országa.

Budapest, aug. 30. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bernből sürgönyzik, tegnap nyitották meg a zionisták kongresszusát, melynek célja Palesztinát mint külön zsidó államot megszerezni.

A tőzsdéről.

Budapest, aug. 30. (A nagybecskereki Lloyd társulat távirata.) Buzában a kínálat és vételkedv egyaránt korlátozott, napi forgalom 15.000 mm. néhány ezer, mm. vagonárú 10—15 krajczárral olcsóbb.

Buza szept.-okt. 11.86—11.88
Buza márcz.-április 11.72—11.74
Tengeri 1898 máj.-juniusra 5.83—5.84
Tengeri 1897 aug.-szeptre 5.15—5.17
Tengeri szept.-okt. 5.17—5.19
Zab szept.-októberre 6.08—6.10
Repcze aug.-szeptemb. 13.20—13.30

Hirdetések.

10203. tkvi szám 1897.

788—1.1

Póthirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, miszerint a nagy-szebeni általános takarékpénztár végrehajtónak Krivácsi András t.-vásárhelyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 730 frt 71 kr. és jár. iránti végrehajtási ügyében 7541/97. sz. a kibocsátott árverési hirdetményben a t.-vásárhelyi 39 folyt. 1123. folyt. 19118. sz. tjkvben foglalt 154. ö. sz. ház és 400 □-öl házhelyre 2290 frtban, hrsz. nélküli 400 □-öl gyümölcsös kertre 45 frtban, 114. hrsz. alatti 450 □-öl szőlőre 56 frtban és 121. hrsz. alatti 600 □-öl gyümölcsös kertre 57 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban 1897. évi szeptember hó 29-ik napjának d. e. 9 órájára T.-Vásárhely községben kitűzött árverés az 1881. LX. t.-cz. 167. §-a alapján nagybecskereki népbank részvénytársaságnak végrehajtató érdekében és 346 frt 19 kr tőkekövetelése és jár. kielégítése végett megtartatni fog.

Pancsován, 1897. évi július hó 15-én.
A kir. törvényszék tkvi osztálya.

Toth Antal,
törvényszéki bír.

11720. urb. szám 1897.

791—1.1

Hirdetmény.

A kir. kincstári uradalom, később Haas Jakab és Deutsch Lajosnak, mint a dinyási uradalom tényleges birtokosainak, Dinyás község érdekeltjei ellen folytatott általános urbéri rendezési ügyében a megigazitott műszaki munkálatok hitelesítésére és a feleknek az új birtokba leendő ünneplés bevezetésére határnapul Dinyás község házához 1897. évi szeptember hó 21. és következő napjainak d. e. 9 órája tűzött ki, mikorra az érdekeltek azzal idéztetnek, hogy szabadságukban áll észrevételeiket a község házon hitelt földkönyvben megigazitott tételek tekintetében a tárgyalás napján előterjeszteni.

Az eljárás teljesítésével Kiss Sándor kir. törvényszéki bír. bízott meg.

N.-Becsikereken, 1897. évi augusztus hó 18-án. A kir. törvényszék mint urbéri bíróság.

Kiss Sándor,
kir. törvényszéki bír.

61538. ki. szám. 1897.

784—2.2

Szőlő-venyege eladás.

Nagy-Becsikerek város tanácsa közlést teszi, hogy a város tulajdonát képező szőlőtelepen 1897 év őszén a következő szőlővesszők kerülnek eladásra:

1. 10000 drb. egy éves gyökeres fás oltás, darabja 8 és 10 kr;
2. 10000 drb. zöld oltás, darabja 6 és 8 kr;
3. 400 drb. gyökeres fás oltás, már termő képes, darabja 16 kr;
4. 15000 drb. riparia portalis, gyökeres, I. oszt., ezre 20 frt;
5. 15000 drb. riparia portalis, gyökeres, II. oszt., ezre 10 frt;
6. 40000 drb. riparia portalis, sima vessző, I. oszt., ezre 10 frt;
7. 30000 drb. riparia portalis, sima, II. oszt., ezre 5 frt;
8. 15000 drb. európai, sima, oltásra szánt, nemes, különféle faj, tiszta venyege, ezre 4 frt;

Felhívtnak mindazok, kik ezen szőlővesszőből venni szándékoznak, hogy 1897. évi szeptember hó 15-éig előjegyzésbe leendő vétel végett a városházi épület II. tanácsnoki irodában jelentkezzenek, minthogy ezen határidőn túl jelentkezők csak a netáni maradványra tarthatnak igényt.

Az előjegyzés alkalmával az előjegyzett mennyiség árának 10 %-a előlegül lefizetendő.

Nagy Becsikereken, 1897. évi augusztus hó 26-án.

Dr. Grandjean József,
polgármester.

1180. szám 1897.

789—1.1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagybecskereki kir. törvényszék 1897. évi 3310—1129. számú végzése következtében dr. Nagy Dezső ügyvéd által képviselt Haidegger Ödön st. javára Mikleá Pál és fia ellen 279 frt 78 kr. s jár. erejéig 1897. évi április hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 622 frtra becsült tisztító és morzsoló gép, kocsi, bolti cikkekkel álló ingóságok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az antalfalvai kir. bíróság 9149. 1897. sz. végzése folytán 279 frt 75 kr. tőkekövetelés és bíróság már megállapított költségek erejéig Ozorán alperes lakásán leendő eszközzésére 1897. évi szeptember hó 14. napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzött és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Antalfalván, 1897. évi augusztus hó 25. napján.

Grosky Szilárd,
kir. bir. végrehajtó.

Mezőgazdasági gépek

ugymint: cséplőgép, vetőgép, eke, borona, kaszálogép, Trieurek, ecselegép, repavágógép, kukoriczamorzsoló, tizedesmérleg, szivattyu stb., továbbá

kovács és lakatos szerszámok,
varrógépek (bel- és külföldi gyártmány),
kerékpárok (angol gyártmány)

kaphatók:

Singer János és társa

mezőgazdasági gépek raktárában

Nagybecskereken, buzatér, sörfőzde, Dungserszky-féle ház.

A cséplési idény alkalmából ajánljuk valódi orosz elsőrendű gépolajunkat a legolcsóbb áron.

564—25.13